

FAGFORNYELSE OG SKOLEBASERT KOMPETANSEUTVIKLING

Maja Henriette Jensvoll,
Prosjektleder skoleutvikling
Nord Universitet

www.nord.no

Mål for økta

Få innsikt i hva satsinga
Desentralisert
Kompetanseutvikling
(Dekom) er

Forstå sammenhengen
og forskjellen mellom
endrings- og
utviklingsarbeid

Forstå hvordan skolene
kan arbeide med
fagfornyelsen og
overordnet del

Få innsikt i hvordan
samarbeidet mellom
skolene og universitetet
kan være

Reflektere over skolens
utvikling og
lærerutdanningens rolle

Lærelyst

Tidlig innsats og kvalitet i skolen

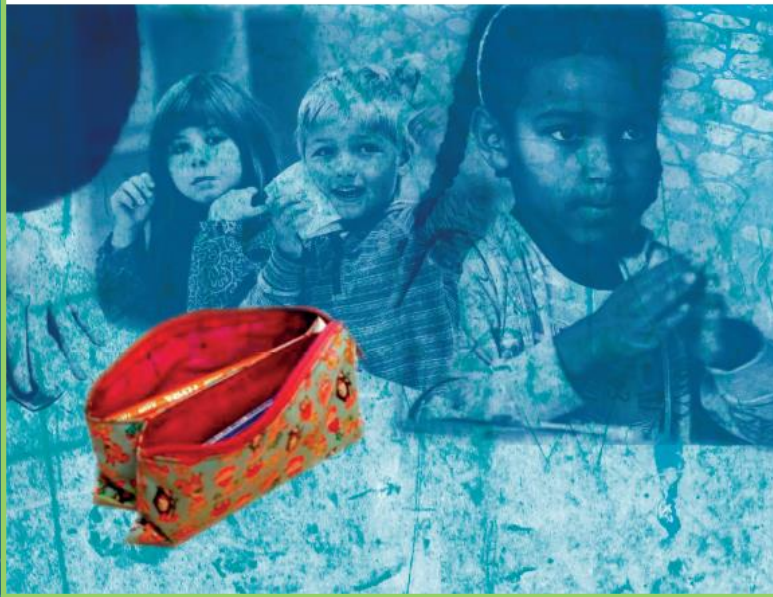
Meld. St. 21

(2016–2017)

Melding til Stortinget

Lærelyst

– tidlig innsats og kvalitet i skolen

Overordnede mål og mål for kompetanseutviklingen

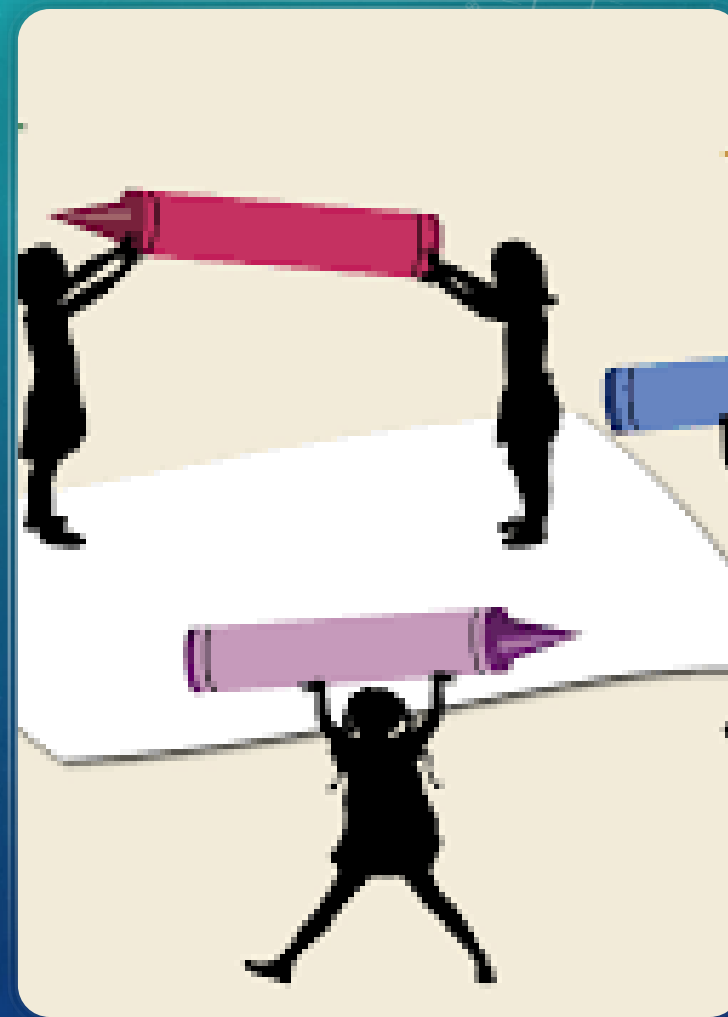
- *Elevene skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø*
- *Elevene skal mestre grunnleggende ferdigheter og ha god faglig kompetanse*
- *Flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring*

MÅLET ER EN SKOLE SOM SELV TAR TAK

- Sterke profesjonelle fellesskap – innsats på flere fronter
 - Setter kommunene i stand til å løfte kvaliteten ut fra lokale behov
 - Tettere samarbeid mellom skolen og universitetet
- For at kvalitetsforskjeller mellom skoler og innad på skoler skal bli mindre, vil regjeringen definere tydelige krav og forventninger til lokale myndigheter.
 - Regjeringen vil legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner skal få handlingsrom til å drive kvalitetsutvikling, slik at de kan finne løsninger som er tilpasset lokale behov.
 - Lærere og skoleledere skal få gode muligheter til å bygge og videreutvikle profesjonelle fellesskap.

PROFESJONSFELLESSKAP

- ... for store forskjeller i elevens faglige og sosiale utvikling, og for store forskjeller i læringsmiljø. Det norske, desentraliserte utdanningssystemet forutsetter aktive og kompetente kommuner som kan bruke kunnskap om resultater til kvalitetsutvikling på sine skoler. Desentralisering forutsetter også skoler med **profesjonsfellesskap som kan omsette erfaring og kunnskap til ny undervisningspraksis, og universiteter og høyskoler som tilbyr kompetanse som er relevant for skolenes utviklingsbehov.**

LÆRERENS PROFESJONELLE ARBEID

- Kvaliteten på **lærernes skjønnsutøvelse** har derfor avgjørende betydning for elevenes læring. En avgjørende faktor for den videre profesjonaliseringen av lærerrollen er at det legges til rette for at lærernes skjønnsmessige vurderinger utvikles i undersøkende og **reflekterende praksisfellesskap**. Det må bygge på en **felles kunnskapsbase** og en **felles forståelse** av deres **profesjonsetiske ansvar**.

2.3.3 UNIVERSITETER OG HØYSKOLER SOM KAN TILBY RELEVANT KOMPETANSE TIL SKOLEN

Det er i hovedsak universitetene og høyskolene som er tilbydere av kompetanse for skolen gjennom grunnutdanning, videreutdanning og øvrig kompetanseutvikling.

For at den nye modellen for kompetanseutvikling skal bli vellykket, er det avgjørende at **universiteter og høyskoler** er med på å **diskutere kompetansebehov, gir råd** om aktuelle tiltak og **leverer innholdet** i tiltakene.

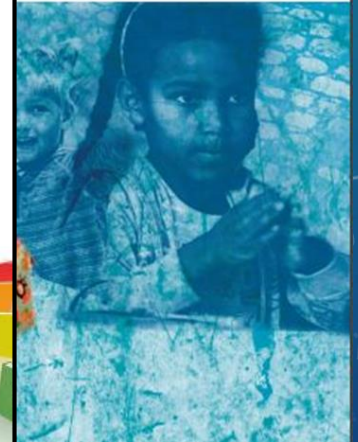
I den nye kompetansemodellen skal midlene brukes på en måte som **styrker samarbeidet mellom universitets- og høyskolesektoren og skolen.**

Nasjonale føringer

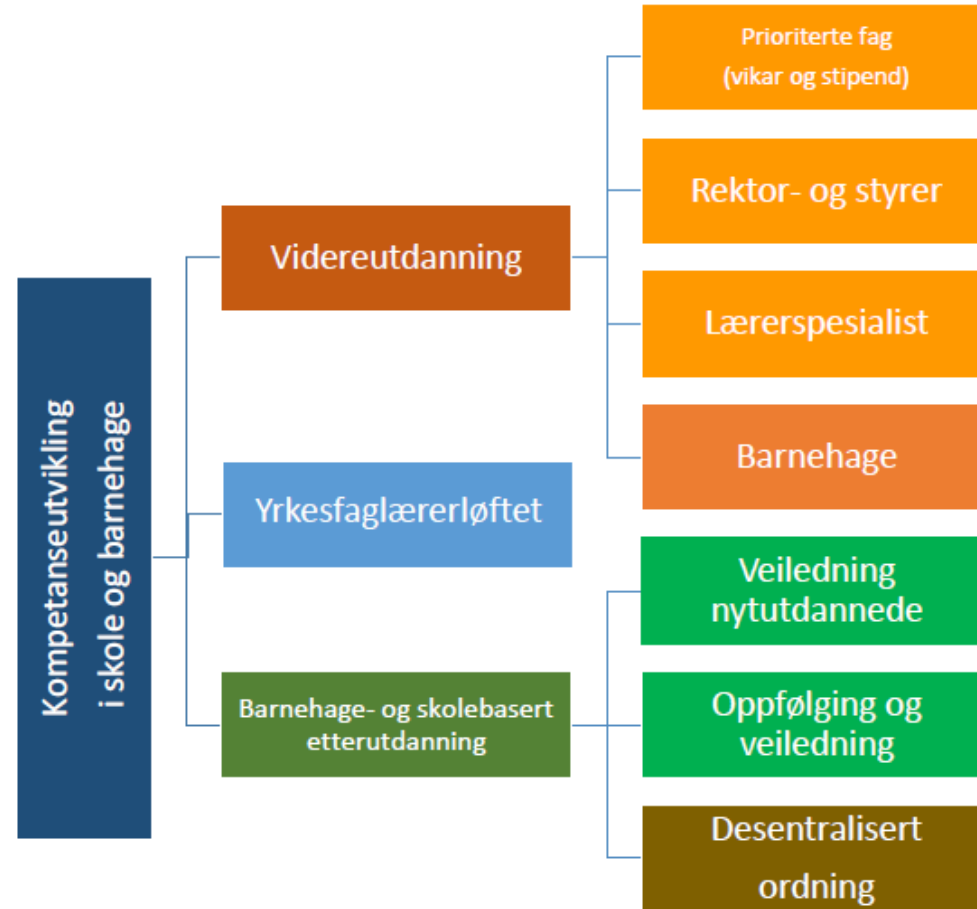
- Nasjonale føringer er uttrykt i de ulike strategidokumentene
- Lærerutdanningen og kompetanseutviklingstiltakene skal
 - være praksisnære og bidra til å styrke lærernes faglige og pedagogiske kompetanse
 - bidra både til individuell kompetanseutvikling og til kollektiv læring og utvikling i skoler og barnehager
 - være innrettet mot oppfyllelse av nye kompetansekrav
 - ha høy relevans og likeverdighet for brukerne og sektoren
- Godt samarbeid mellom tilbydere og sektor vektlegges
- Desentralisert ordning bidrar til et behov for endring og ny definisjon av roller både sentralt og lokalt

Lærelyst
og kvalitet i skolen

Skjematisk oversikt over de ulike ordningene

SAMSKAPT LÆRING

- Medvirkning og medbestemmelse på alle nivå
- Når og på hvilken måte?
- Forankring?
- Alle har ansvar
- Ledelsen har ansvar for å legge til rette for samskaping og utvikling

Dehlin, 2017

ERFARINGER VI TAR MED OSS VIDERE

ENDRINGS- OG UTVIKLINGSARBEID

“**Utvikling** kan skje når man er villig til å forkaste gårsdagens visdom, vurdere dagens presentasjoner kritisk og vise evne til å utvikle ny vidsom”

Drucker, 1999

VIVIAN ROBINSON (2018): «FÆRRE ENDRINGER – MER UTVIKLING»

- Endring likestilles for ofte med fremgang og forbedring, til tross for at dette er svært forskjellige fenomen.

Å lede endring er å øve innflytelse på måter som leder et team, en organisasjon eller et system fra én tilstand til en annen. Den andre tilstanden kan være bedre, verre eller tilsvarende den første.

Å lede forbedring er å øve innflytelse på måter som leder teamet, organisasjonen eller systemet til en bedre tilstand enn før.

FORSKJELL PÅ ENDRING OG UTVIKLING

- Hva består dette skillet av ?
- **Endring = Forandring?**
- Rutiner, systemer, måter å gjøre ting på. Hvorfor endre, hva er målet.
- **Utvikling = Forbedring?**
- Noe positivt for læringen – elevenes læringsutbytte
- Noe positivt for profesjonsutviklingen – læreres læring og utvikling

"A goal
without
a plan
is just
a wish"

et må være et ønske om **forbedring** hos
ererne.

er:

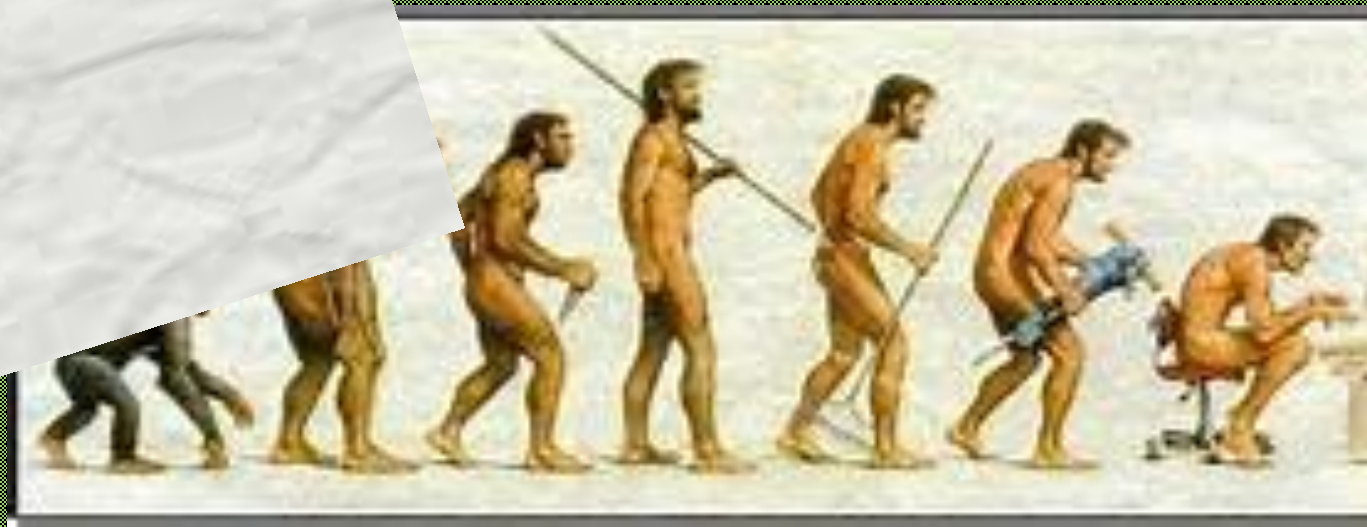
analysere nåværende situasjon

stille kritiske spørsmål til det som gjøres

definere ønsket situasjon

planlegge aksjoner/tiltak for å nå målene

utføre plan - tidligere praksis mot ny praksis

Hvordan arbeider din skole med forbedring?

Hvordan kan universitetet bidra i dette arbeidet?

REFLEKSJONSSPØRSMÅL

Overordnet del Kapittel 3.5 – Profesjonsfelleskap og skoleutvikling

- *Skolen skal være et profesjonsfaglig felleskap der lærere, ledere og andre ansatte reflekterer over felles verdier, og vurderer og videreutvikler sin praksis.*

Skolens ledelse

- Forutsetter ledelsesfaglig legitimitet og god forståelse av **pedagogiske og andre utfordringer** lærere og andre ansatte står overfor.
- God ledelse prioriterer utvikling av samarbeid og relasjoner for å bygge **tillit i organisasjonen**.
- Skolens ledelse skal gi retning for og tilrettelegge for **elevens og lærernes læring og utvikling**.
- Det er skoleledelsens oppgave å lede slik at alle får **brukt sine sterke sider, opplever mestring og utvikler seg**.

Overordnet del

LEDELSE OG SAMSPILL

Ledelse er ikke en aktivitet som utøves av en person alene, men summen av flere handlinger og praksiser som oppstår gjennom samspillet i organisasjonen (Lillejord, 2008).

Lærerrollen - profesjonsutøveren

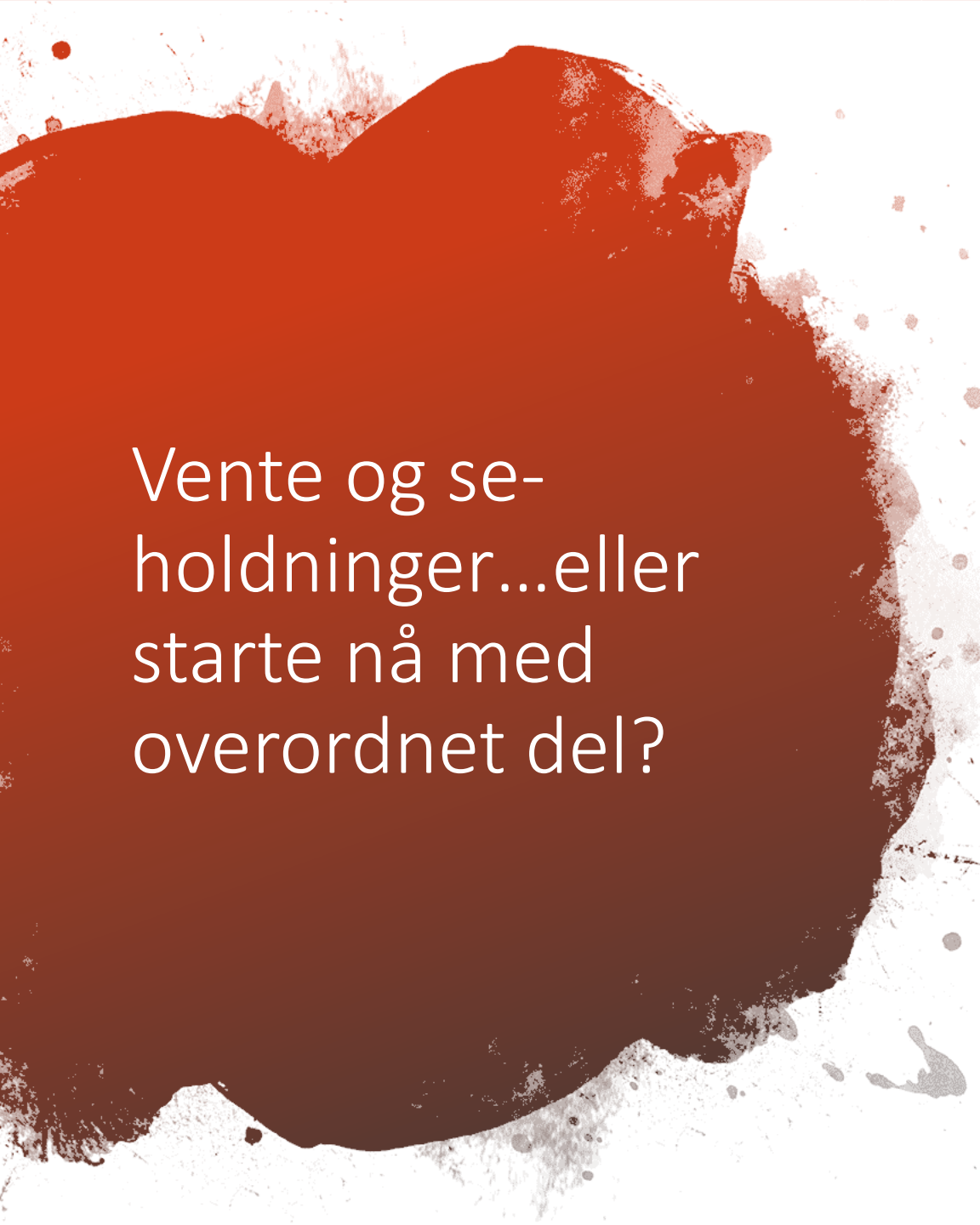
- Lærerprofesjonen bygger sin profesjonsutøvelse på **felles verdier og et felles forsknings- og erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag.**
- Lærere som i fellesskap **reflekterer over og vurderer planlegging og gjennomføring av undervisningen,** utvikler en rikere forståelse av god pedagogisk praksis.

Overordnet del

God skoleutvikling

- Krever rom for å stille spørsmål og lete etter svar og et **profesjonsfellesskap** som er opptatt av hvordan skolens praksis bidrar til elevenes læring og utvikling.
- **Alle** skolens ansatte må ta aktivt del i dette **læringsfellesskapet** for å videreutvikle skolen.
- Dette innebærer at fellesskapet reflekterer over verdivalg og utviklingsbehov, og bruker **forskning, erfaringsbasert kunnskap og etiske vurderinger** som grunnlag for målrettede tiltak.
- Velutviklede strukturer for samarbeid, støtte og **veiledning mellom kolleger** og på tvers av skoler fremmer en delings- og læringskultur.

Overordnet del

Vente og se-
holdninger...eller
starte nå med
overordnet del?

- Gjennom å drøfte hva som er viktigst i fagene, får lærerne et tidlig **eierforhold til nye læreplaner**
- **Profesjonsfelleskapene** i og på tvers av skoler styrkes om man drøfter skolens oppdrag i lys av praksiserfaringer og teori.
- Ingenting i skolen skal være frakoblet **læreplanen.**
- **Ny overordnet del** skal gjennomsyre skolehverdagen.

Hvordan arbeider din skole med fagfornyelsen?

Hvordan kan universitetet samarbeide med skolen om fagfornyelsen?

Refleksjonsspørsmål

Hjelp i arbeidet med fagfornyelsen

HVORDAN KAN VI
NYTTIGGJØRE OSS
AV DISSE?

Kompetansepakke – støtte til et skolebasert utviklingsløp i bruk av læreplanverket

- Moduler som til sammen utgjør et skolebasert utviklingsløp med pålogging
- Støtte både til skoleleder og lærere
- Primærmålgruppe er hele skoler, inkludert videregående skoler med yrkesfag
- Skoleeiere og lokalt UH i desentralisert ordning skal kunne skreddersy opplegg

- Hva slags støtte trenger din skole?
- Hva er det greit at skolen jobber med på egen hånd?

HVA VI KAN FÅ TIL SAMMEN:

Koblingen mellom kompetansepakken og desentralisert ordning

- Ambisjonen er felles eierskap i UH-miljøene til innholdet
- Kompetansepakken publiseres på en institusjonsnøytral plattform
- Lokalt UH skal kunne supplere med veiledning og skreddersy opplegg for skolene i samarbeid med skoleeier
- Innholdet skal støtte skolene i å tolke, forstå og bruke læreplanverket
- .. Og bidra til utviklingen av et felles læreplanspråk

FELLES FORSTÅELSE OG FELLES UTVIKLING

- Hvordan kan skolene bidra inn i lærerutdanningene?
- Hva er viktig for fremtidens lærere?

Kvalitet i etter- og videreutdanning – hvordan sikrer vi det?

- Bakgrunn
 - Utdanningsdirektoratet har et ansvar for å sikre kvalitet både i grunnutdanningene og kompetansetilbudene gjennom å «videreutvikle samarbeidet med lærerutdanningene og andre kompetansetilbydere i universiteter og høyskoler».
- Mål
 - Etablere en felles forståelse for kvalitet i etter- og videreutdanning både internt og med de ulike samarbeidspartene

Ulike føringer for kvalitet

SAMARBEID OG DIALOG

- På skolen
- Mellom skoler
- I nettverk
- Blant ledere
- Blant skoleeiere
- Med universitetet

Profesjonsfaglig digital kompetanse med lærerrollen i sentrum

NYE UTFORDRINGER

- Hvordan arbeides det med PfdK i profesjonsfellesskapet på din skole?
- Kan vi overlate PfdK til den enkelte lærer?

Læringsparadigmer og nye roller

Actor	Education in the Industrial Society (the traditionally important paradigm)	Education in the Information Society (the emerging paradigm)
School	<ul style="list-style-type: none">• Isolated from society• Most information on school functioning confidential	<ul style="list-style-type: none">• Integrated in society• Information openly available
Teacher	<ul style="list-style-type: none">• Initiator of instruction• Whole class teaching• Evaluates students• Places low emphasis on communication skills	<ul style="list-style-type: none">• Helps students find appropriate instructional path• Guides students' independent learning• Helps students to evaluate own progress• Places high emphasis on communication skills
Student	<ul style="list-style-type: none">• Mostly passive• Learns mostly at school• Hardly any teamwork• Takes questions from books or teachers• Learns answers to questions• Low interest in learning	<ul style="list-style-type: none">• More active• Learns at school and outside school• Much teamwork• Asks questions• Finds answers to questions• High interest

Pelgrum & Anderson, 2001

FRAMTIDAS SKOLE

Hva fokuserer dere på,
på din skole?

HVA GJØR DETTE MED LÆRERROLLEN?

Perspektiver

Vi må bort i fra:

- å fokusere på hva verktøyet og teknologien i seg selv kan

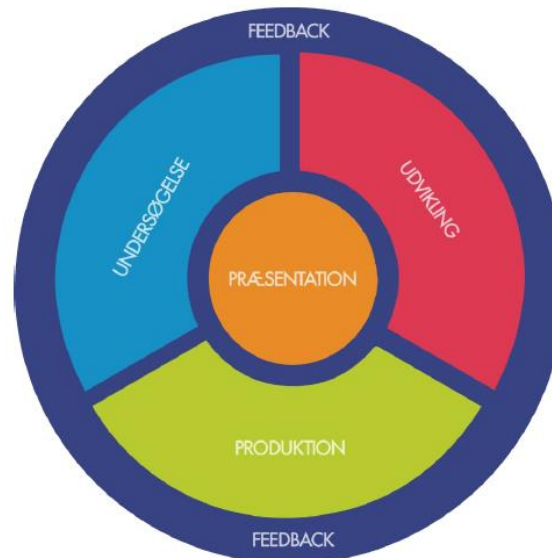
Til i stedet å tenke:

- hvordan vi kan legge til rette for gode læreprosesser og dybdelæring?
- hvordan eleven/studenten egentlig lærer best og lærer mest som er anvendelig (for dem i fremtiden)?

NY LÆRERROLLE

Prosess viktigere enn målet – måter å tenke faglig utforskning og utprøving på

- utgangspunkt i komplekse, virkelighetsnære problemer
- iterativt og eksperimenterende prosess
- feilpositiv kultur
- arbeide kreativt for å finne nye løsninger på problemstillinger
- struktur gjennom eksempelvis designprosessmodeller

Futura Classroom Lab.dk
Utdanningsdirektoratet

- Hvordan utvikler vi profesjonen innenfra?
- Forankring
- Eierskap

HVA KAN UNIVERSITETET BIDRA MED?

- Utviklingspartnere i skolebasert kompetanseutvikling – skolebesøk med ledermøter, fellesøkter med personalet, faglige innlegg, workshoper og klasseroms-observasjoner mm.
- Faglig bidrag på dialogkonferanser med personalet fra flere skoler – med faglige innlegg og innblikk i hverandres praksis
- Delta på dialogkonferanser for rektornettverk med faglige innlegg og oppfølging
- Faglige nettverk som støtte for skolebasert kompetanseheving på spesifikke fagområder
- Følgeforskning og felles forskningsprosjekter

DEKOM – Desentralisert kompetanseutvikling

Teamet av skoleutviklere på NORD universitet har kompetanse innenfor:

- Skoleutvikling
- Grunnleggende ferdigheter
- Lærerens profesjonsfaglige digitale kompetanse (PFDK)
- Ekstern skolevurdering
- Veiledning
- Minoritetsspørsmål
- Kreativitet og estetiske læringsformer
- Undervisningsplanlegging
- Tidlig innsats
- Tilpasset opplæring
- Fagfornyelsen
- Skoleledelse
- Begynneropplæringen

Hva er viktig for NORD universitet i en partnerskapsavtale?

- At avtalen skal være langsiktig mht utviklingsmål og oppfølging
- At universitetet skal jobbe direkte med praksisfeltet slik at utviklingen blir skolebasert – lærerne i fokus
- At endelig utforming av prosjektarbeid og prosesser arbeides fram av de som skal delta ute på skolene
- At vi får mulighet til å knytte tette samarbeidsrelasjoner med skolene og med kommunene
- At dette kan legge til rette for felles forskning og utvikling